

TOELICHTING NATUURWAARDEKAART

In het kader van de gedragscodes bestendig beheer groenvoorzieningen

COLOFON

Elsloo, 28 november 2017

Opgesteld door **BTL Advies BV.**
Stationsstraat 61
Postbus 576
6180 AB Elsloo
T 046 4360850
e advies@btl.nl

Opdrachtgever Gemeente Echt - Susteren

Projectnummer 724042

Status Definitief

Inhoud

1	INLEIDING	7
2	(BESCHERMDE) NATUURGEBIEDEN	9
2.1	Beschermde gebieden	9
2.2	Beschermde gebieden met bijzondere status: Nationaal natuurnetwerk Nederland	11
2.3	Waardevolle groen- en waterstructuren	12
3	BESCHERMDE SOORTEN	15
3.1	Vleermuizen	15
3.2	Grondgebonden zoogdieren	17
3.3	Vogels	18
3.4	Vissen	20
3.5	Amfibieën	20
3.6	Reptielen	21
3.7	Dag- en nachtvlinders	21
3.8	Libellen	21
3.9	Vaatplanten	22
	LITERATUUR	23
BIJLAGE 1	OVERZICHTSLIJST BESCHERMDE SOORTEN	25

1 INLEIDING

De voor u liggende rapportage en de bijbehorende natuurwaardenkaart hebben als doel de aanwezige beschermde soorten en waardevolle gebieden binnen de gemeente Echt-Susteren in beeld te brengen. Tijdens de uitvoering van beheerwerkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen is het mogelijk dat schade toegebracht wordt aan beschermde plant- en diersoorten. Dit is verboden in het kader van de Wet natuurbescherming. Door werkzaamheden uit te voeren conform de richtlijnen van een gedragscode, blijven de waarden van de voorkomende flora en fauna behouden en is het ook niet nodig een ontheffing aan te vragen.

De natuurwaardenkaart is opgesteld om te voldoen aan de verspreidingsgegevens die worden vereist in de gedragscodes “bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen” en “ruimtelijke ontwikkeling en inrichting” (opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming). Daarnaast kan de kaart ook een inzichtelijk hulpmiddel vormen bij het toepassen van de “gedragscode bosbeheer”, waar de gemeente Echt-Susteren ook mee werkt.

Gebruik kaart in relatie tot gedragscodes

De kaart wordt gebruikt als instrument voor de risico-inventarisatie ten aanzien van effecten op beschermde soorten bij ruimtelijke ontwikkelingen en beheerwerkzaamheden. Voor werkzaamheden in het kader van de gedragscode ‘ruimtelijke ontwikkeling en inrichting’ is de kaart uitsluitend te gebruiken voor ontwikkelingen in het groen en niet voor ingrepen aan gebouwen. Voor een goede toepassing van de gedragscode ‘bosbeheer’ is de natuurwaardenkaart wel bruikbaar maar niet een noodzaak. Voor het uitvoeren van bestendig beheer in bossen is volgens de gedragscode namelijk een inventarisatie nodig door een ter zake deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden waarbij de checklist bosbeheer (opgenomen in de gedragscode) ingevuld wordt.

Bovengenoemde risico-inventarisatie op basis van de natuurwaardenkaart wordt uitgevoerd door de uitvoerende partij en wordt vastgelegd in de vorm van een plan van aanpak (behalve voor werkzaamheden in bossen, daar wordt de checklist bosbeheer gebruikt). In dit plan van aanpak wordt tevens beschreven hoe risico’s worden beheerst, dat wil zeggen welke maatregelen worden genomen ten behoeve van een zorgvuldige werkwijze.

Voor alle werkzaamheden moet direct voorafgaand aan de uitvoering (tot maximaal 2 weken voor de uitvoering) aanvullend een inspectie plaatsvinden om te bepalen of zich tussentijds beschermde soorten gevestigd hebben. Voor werkzaamheden in het kader van de gedragscode bosbeheer wordt dit uitgevoerd door een ter zake deskundige. Bij toepassing van de gedragscode ‘beheer groenvoorzieningen’ of ‘ruimtelijke ontwikkeling en inrichtingen’ controleert een medewerker (met minimaal niveau 1, bij voorkeur niveau 2*) de verstrekte natuurwaardengegevens zoals opgenomen op de natuurwaardenkaart in het werkterein en registreert afwijkingen. Vervolgens instrueert de uitvoerder het uitvoerende personeel over aanwezige te beschermen locaties en aangepaste werktechnieken in verband met zorgvuldig handelen.

Als tijdens de uitvoering van de werkzaamheden nieuwe soorten worden geconstateerd, worden deze geregistreerd en wordt de aanpak hierop bijgesteld in overleg met de opdrachtgever.

De kaart vormt een basisdocument dat inzicht geeft in het voorkomen van beschermde soorten in de gemeente. Het is een momentopname welke op basis van de beschikbare gegevens een zo compleet mogelijk beeld geeft. Echter is de verspreiding van soorten dynamisch en is de kaart niet gebiedsdekkend. Dit betekent dat in een aantal gevallen aanvullend onderzoek/ondersteuning door een ter zake deskundige kan zijn, afhankelijk van de risico's van de voorgenomen activiteit. Denk bijvoorbeeld aan een nadere inspectie/onderzoek van boomholten op aanwezigheid van vleermuizen. Of en wanneer dit nodig is, wordt door de betreffende projectleider/-verantwoordelijke ingeschat.

Inhoud en wijze van totstandkoming natuurwaardenkaart en toelichting

De verspreidingsgegevens op de natuurwaardenkaart komen voort uit een globale ecoscan in het veld en zijn verkregen door een literatuurstudie en een analyse van verschillende bronnen, waaronder:

- Flora- en fauna verspreidingsatlassen
- Aangeleverde soortverspreidingsgegevens (in de NDFF 2012 - 2017)
- Websites als waarneming.nl
- Bomenbestand gemeente Echt- Susteren

Tijdens de ecoscan is in eerste instantie gefocust op de arealen die in eigendom zijn van de gemeente (bermen, groenvoorzieningen en gemeentelijke bossen). Omdat in (natuur)gebieden die niet in eigendom/beheer zijn van de gemeente de meeste beschermde soorten aanwezig kunnen zijn, zijn ook deze meegenomen tijdens de ecoscan en het bronnen- en literatuuronderzoek. Aanwezige beschermde soorten beperken zich niet uitsluitend tot deze gebieden en kunnen ook voorkomen in aangrenzende arealen die wel in beheer zijn van de gemeente. Hiermee wordt het risico dat tijdens werkzaamheden schade wordt toegebracht aan beschermde soorten groter. Vandaar dat deze gebieden ook opgenomen zijn. In bijlage 2 zijn model bestekteksten opgenomen inzake te beschermen plant- en diersoorten tijdens werkzaamheden.

De natuurwaardenkaart bevat gebieden die bij wet beschermd zijn of een bijzondere status hebben, waardevolle gebieden en verspreidingsgegevens van soorten die vanuit de Wet natuurbescherming beschermd zijn. Soorten van de Rode lijst (die niet in het kader van de Wet natuurbescherming zijn beschermd) zijn, omdat deze geen juridische beschermingsstatus bezitten, niet op de kaart opgenomen. Dit geldt ook voor soorten die sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd zijn volgens de oude Flora- en faunawet.

*De competenties die bij deze opleidingsniveaus horen staan beschreven in de betreffende gedragscode.

2 (BESCHERMDE) NATUURGEBIEDEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het aspect gebiedsbescherming. Het gaat hierbij om gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied (Habitat- en/of Vogelrichtlijngebied). Daarnaast worden ook gebieden behandeld die niet beschermd zijn, maar wel een bepaalde status hebben, bijvoorbeeld omdat ze onderdeel zijn van het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN). In en nabij deze gebieden is de kans op het aantreffen van beschermde flora en fauna (en daarmee het risico op overtreding van de Wet natuurbescherming) vanwege de natuurlijke functie/bestemming relatief groter.

2.1 BESCHERMDE GEBIEDEN

In de omgeving van de gemeente Echt-Susteren liggen drie Natura 2000-gebieden. Het gebied 'Abdij Lillbosch & voormalig Klooster Mariahoop' ligt geheel binnen de gemeentegrenzen Echt-Susteren. In het westen van de gemeente ligt de 'Grensmaas', voor een groot deel gelegen binnen de gemeentegrens. Aan de oostzijde bevindt zich buiten de gemeentegrens, het "Roerdal". Alle drie de natuurgebieden zijn aangewezen als Habitatrichtlijngebied.

Natura 2000- gebieden (geel) (bron: www.symbiosis/alterra.nl)

Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Mariahoop

De gebouwen Abdij Lilbosch en het voormalig Klooster Mariahoop met omliggende gronden zijn aangewezen als Natura 2000-gebied omdat deze gebouwen kraamkolonies herbergen van de ingekorven vleermuis. In Nederland bevinden zich alleen in Midden- en Zuid-Limburg verblijven van de ingekorven vleermuis. Voor het behoud van de kraamkolonies is het van belang dat de in de omgeving gelegen kleinschalige landschapsstructuren in stand worden gehouden. In het Natura 2000 gebied zijn lijnvormige elementen (zoals bomenlanen) aanwezig waarlangs de vleermuizen zich verplaatsen en de aanwezige broekbossen zorgen voor een goed aanbod aan insecten.

Ook lijnvormige structuren zoals heggen, houtwallen en lanen buiten het Natura 2000 gebied moeten in stand gehouden worden zodat vleermuizen via deze routes vanuit de verblijfplaatsen de foerageergebieden kunnen bereiken. Zo is in het provinciaal beheerplan van dit Natura 2000 gebied opgenomen dat laanstructuren in een gebied met een straal van 8 kilometer moeten worden beschermd en opgenomen in de waardevolle bomenlijst/boomstructuren (van het APV kapvergunning) vanwege de functie voor ingekorven vleermuis.

Wanneer lanen aan vervanging toe zijn dan moet dit gefaseerd worden uitgevoerd. Bij toepassing van verlichting moet men kiezen voor verlichting met armaturen die het licht naar beneden werpen of lage lantaarns. In het concept-beheerplan is opgenomen dat een adviesteam wordt opgezet ten behoeve van gebouw- en laanbeheerders om onder andere beheerders van de gemeente te ondersteunen.

Foto: kleinschalig cultuurlandschap rondom Natura 2000-gebied (Bron: gebiedendatabase ministerie EL&I)

Grensmaas

Het landschap van de Grensmaas wordt gekenmerkt door een smalle, diep ingesneden bedding van de Maas. De rivier meandert sterk en is van belang voor trekvisserij als Zeepril, Rivierpril en Zalm, maar ook voor water- en oeverbegroeiingen, waaronder bijzondere pionierbegroeiingen op strandjes en grindbanken. Ten zuiden van Wessum bevinden zich, als restant van vroegere ontgravingen ten behoeve van klei- en grindwinning, enkele moerasgebieden met ruigten, graslanden en wilgenbossen die deel uitmaken van het Natura

2000 gebied. Momenteel vindt binnen het Grensmaasgebied grootschalige natuurontwikkeling, in combinatie met grindwinning plaats in het kader van het Grensmaasproject.

Roerdal

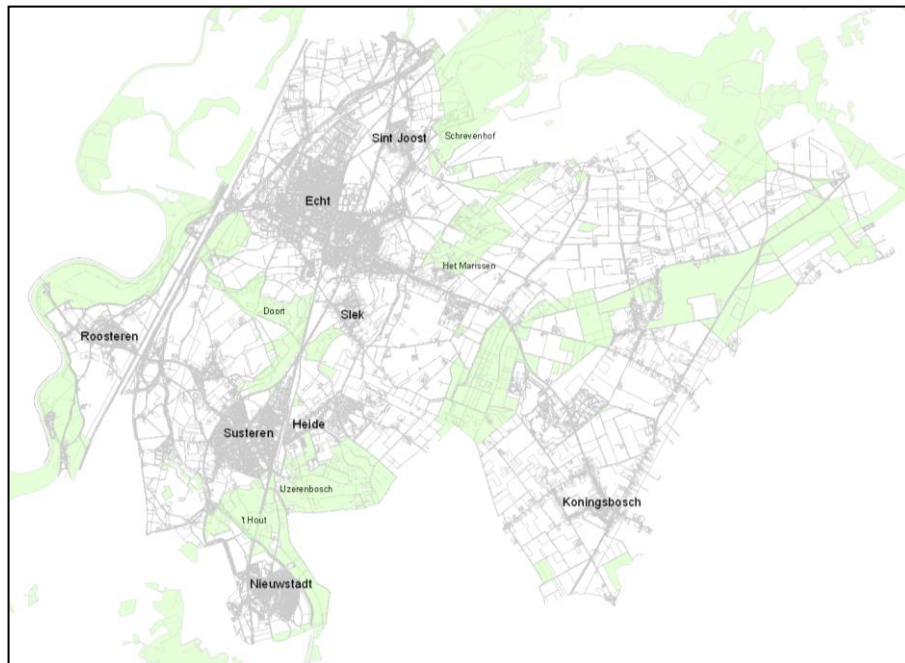
Het Roerdal in Midden-Limburg (buiten de gemeentegrens) beslaat het Nederlandse deel van het stroomgebied van de Roer. Doordat het gelegen is in een slenk is het een relatief vlak gebied. Het gebied omvat de Roer en omliggende gronden, bestaande uit landbouwgronden en natuurterreinen met bossen, inunderende graslanden, afgesloten meanders, plassen en poelen en floristisch waardevolle wegbermen. Plaatselijk langs de oevers bevinden zich grindbanken en er zijn steile oeverwallen aanwezig.

De rivier vormt een belangrijk leefgebied voor stroom minnende vissen en libellen, waaronder de streng beschermde gaffellibel. Afgesloten meanders, plassen en poelen bieden geschikt leefgebied voor de Zeggekorfslak en de streng beschermde kamsalamander en grote modderkruiper.

Rondom Herkenbosch en in een geïsoleerd deel van het Natura 2000-gebied bij Posterholt (op zeer korte afstand tot de gemeentegrens) komt de enige natuurlijke populatie van het streng beschermde donker pimpernelblauwtje in Nederland voor. Sporadisch worden enkele individuen van het donker pimpernelblauwtje gezien in de wegbermen van de N274.

2.2 BESCHERMDE GEBIEDEN MET BIJZONDERE STATUS: NATIONAAL NATUURNETWERK NEDERLAND

De NNN-gebieden in de gemeente Echt-Susteren betreft met name de grotere natuurgebieden zoals de bosgebieden in het buitengebied, waaronder 't Hout, IJzerenbosch, het Marissen, Schrevenhof en Doort.

NNN in de gemeente Echt-Susteren en omgeving (groene gebieden).

Het natuurgebied Doort en het IJzerenbosch is met name waardevol door het voorkomen van een boomkikkerpopulatie. Deze streng beschermde kleine kikkers planten zich voort in de aanwezige poelen en houden zich schuil in de omliggende (braam)struwelen.

2.3 WAARDEVOLLE GROEN- EN WATERSTRUCTUREN

Naast de beschermde natuurgebieden en het Nationaal Natuurnetwerk Nederland bevinden zich in de gemeente Echt-Susteren ook andere waardevolle waterstructuren, zoals waardevolle beeklopen. Deze zijn ook op de natuurwaardenkaart weergegeven. Binnen deze gebieden is het risico op overtreding van de Wet natuurbescherming relatief groter dan in andere groenstructuren, bijvoorbeeld vanwege het ruige meer natuurlijke karakter, het voorkomen van beschermde amfibieën of een concentratie van broedvogels. Ook kunnen deze gebieden de trefkans van beschermde soorten verhogen in gebieden die in de directe omgeving gelegen zijn. Onderstaand worden enkele waardevolle/prominente structuren en gebieden kort beschreven. Voor de overige op de kaart weergegeven groenstructuren geldt dat hier een verhoogd risico geldt op het aantreffen van broedvogels en kleine zoogdieren zoals egels. De aangegeven waterstructuren beschikken vaak over flauwe- of rijk begroeide oevers waardoor deze geschikt zijn voor water- en rietvogels of amfibieën.

Beken en watergangen buitengebied (o.a. Vloedgraaf, Rode beek)

De vloedgraaf is in 2008 door waterschap Roer en Overmaas voor een deel natuurlijker ingericht. De beek meandert weer door het landschap en er zijn verschillende poelen en eilandjes aangelegd. Dit heeft gezorgd voor een afwisselend beeld waarbij planten op de flauwe oevers de kans krijgen zich te ontwikkelen waardoor de beek ook geschikter wordt voor fauna zoals vissen, amfibieën en insecten (o.a. libellen). Door de langgerekte en relatief brede structuur biedt deze beek daarnaast mogelijkheden voor fauna om te migreren, niet alleen voor kleine zoogdieren en insecten maar ook watervogels, grotere zoogdieren als de das en vleermuizen. Naast de Vloedgraaf zijn er meerdere beken en waterlopen (zoals de Rode beek) in het buitengebied die een functie vervullen als verblijfplaats en/of migratiezone.

Vloedgraaf (bron: BTL Advies)

Parken (oa Park ter hoogte van 'Wegbend', te Susteren)

Dit park is gelegen in het zuiden van Susteren en de noordelijke begrenzing ligt een woonwijk en aan de zuidzijde is het buitengebied gelegen. Het bestaat uit heuvelachtige grazige vegetatie, struweel en een grote vijver met rietkraag. Deze laatste biedt mogelijkheden voor watervogels als wilde eend en meerkoet om te broeden. Mogelijk komen amfibieën als bruine kikker en/of bastaardkikker voor in de vijver. In de struwelen broeden naar verwachting vogels als merel en kleinere soorten als winterkoning en roodborst.

Het feit dat het park in verbinding staat met het buitengebied vergroot eveneens de kans op het aantreffen fauna, zoals egel en andere zoogdieren. Mogelijk dat zelfs de das het park wel eens een nachtelijk bezoek brengt op zijn zoektocht naar voedsel. Ook in andere parken binnen de gemeente is er vanwege de combinatie van grasland en struweel/struiken een verhoogde kans op het aantreffen van vogels en kleine zoogdieren.

Park ter hoogte van 'Wegbend' (bron: BTL Advies)

Bermen spoorlijn

In de ruige bermen langs de spoorlijn komen verschillende planten voor. Daarnaast bieden de bermen, omdat deze de gemeente van noord naar zuid doorkruisen geschikt migratiemogelijkheden voor met name kleine zoogdieren (muizen, egels) en insecten (vlinders).

Voormalig rangeerterrein Susteren

Het rangeerterrein in Susteren vormt het leefgebied van de levendbarende hagedis. De afwisseling van ruigte, bomen en warmterijke/zonnige locaties (muurtjes, spoorgrind) en rust zorgen voor een geschikte leefomgeving.

Levendbarende hagedis (bron: BTL Advies)

Lijnvormige bosstructuren (houtwallen en bosjes)

Het buitengebied van de gemeente Echt-Susteren bestaat voor een groot deel uit bos en houtwallen/singels die behoren tot het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN). De houtwallen/singels die daar net buiten aanwezig zijn, zijn echter ook van grote waarde. Het netwerk van bossen en de houtwallen als verbindingen daar tussen, in combinatie met de graslanden vormt een ideaal leefgebied voor de das. Het is daarom niet verwonderlijk dat in veel van deze gebieden dassenburchten aanwezig zijn. Op de natuurwaardenkaart zijn alleen de bosschages weergegeven waarin zich burchten bevinden. Foerageergebied is niet weergegeven, doordat door bestendig beheer geen aantasting aan het foerageergebied wordt veroorzaakt. Deze elementen worden niet alleen door de das gebruikt als migratiezone, maar door tal van andere zoogdieren zoals ree en vos. Met behulp van het aangeleverde bomenbestand zijn de belangrijkste verbindingen ingetekend op de natuurwaardenkaart.

3 BESCHERMDE SOORTEN

In deze paragraaf zijn de in de Wet natuurbescherming beschermde soorten die in de gemeente voorkomen beknopt per soortgroep beschreven. Waarnemingen van deze soorten van maximaal 5 jaar oud zijn op de natuurwaardenkaart opgenomen. In Bijlage 2 zijn de waarnemingen van de afgelopen 5 jaar in een tabel weergegeven (uitgezonderd algemene vogels en vogels met vaste nesten categorie 5).

Op de natuurwaardenkaart zijn per soort vlakken ingetekend, waarmee het van belang zijnde leefgebied globaal is weergegeven. Bijvoorbeeld in braamstruwelen en poelen zijn waarnemingen bekend van boomkikker. Hierbij is het gehele perceel en locaties met hetzelfde habitattype ingetekend, omdat de soort hier (naar grote waarschijnlijkheid) voorkomt. Bij iedere soort wordt dan ook gekeken naar de terreinkenmerken en habitateisen. Bij bijvoorbeeld buizerd en das is gekeken naar de terreinkenmerken van vaste- rust en verblijfsplaatsen. Deze soorten gebruiken een groot gebied als foerageergebied. Omdat het foerageergebied niet wordt aangetast door bestendig beheer zijn deze ook niet ingetekend op de natuurwaardenkaart. Bij nestbomen van vogels zijn alleen de bosschage met de nestbomen ingetekend.

3.1 VLEERMUIZEN

In de gemeente Echt-Susteren komen acht soorten vleermuizen voor. Alle soorten vleermuizen zijn volgens de Wet natuurbescherming streng beschermd (Habitatrichtlijn). Afhankelijk van de soort maken vleermuizen gebruik van openingen in oudere gebouwen en/of bomen om te gebruiken als vaste rust- en verblijfplaats.

Lijnvormige elementen in de vorm van eikenlanen (Bron: BTL Advies)

Gebouwbewonende vleermuizen

Gebouwbewonende vleermuissoorten die volgens de literatuur voorkomen in de gemeente zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone- en grijze grootoorvleermuis (ook in bomen) en ingekorven vleermuis (ook in bomen).

Ingekorven vleermuis heeft kraamkolonies in de gebouwen Abdij Lilbosch en voormalig klooster Mariahoop. Om deze kolonies te behouden zijn deze locaties aangewezen als Natura 2000 gebied (zie paragraaf 2.1). Daarnaast zijn in de NDFF waarnemingen bekend van bosvleermuis en brandts vleermuis, laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Deze komen verspreid en algemeen voor in de gemeente, maar omdat exacte verblijfplaatsen niet bekend zijn en de verblijfsplaatsen niet worden aangetast door werkzaamheden (bestendig beheer), zijn deze niet op kaart gezet. De aanwezige verblijfsplaatsen zijn niet weergegeven op de natuurwaardenkaart.

De voorkeur van gebouwbewonende vleermuizen gaat uit naar oudere gebouwen met dakpannen en spouwmuren. Desondanks kunnen ook nieuwere gebouwen door vleermuizen worden gebruikt, afhankelijk van de mate waarin isolatie is toegepast. Belangrijk is dat er toegangsmogelijkheden aanwezig moeten zijn voor vleermuizen. Hierbij worden de kleinste openingen (enkele centimeters) gebruikt om binnen te komen en te overnachten en/of te overwinteren. Ook dakbeschotten, gevelbetimmeringen, houten schuren en zolders zijn van belang voor vleermuizen. Het is van belang om bij elk gebouw met dakpannen en spouwmuren rekening te houden met de mogelijkheid dat vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn.

Boombewonende vleermuizen

Boombewonende vleermuizen die voorkomen in de gemeente zijn de ruige dwergvleermuis (ook in bebouwing), rosse vleermuis, franjestaart (ook in bebouwing) en baardvleermuis. De boombewonende vleermuissoorten maken gebruik van openingen in de vorm van onder andere holtes en spleten in bomen, die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaats. Als winterverblijfplaats gebruiken deze soorten vaak gebouwen, bunkers en landhoofden van bruggen.

Omdat de rosse vleermuis verspreid over de bossen van de gemeente voor kan komen zijn waarnemingen hiervan niet op kaart weergegeven. Het is van belang om bij elke boom met holten rekening te houden met het feit dat er mogelijk vleermuizen gebruik van maken.

Migratieroutes en vliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van migratieroutes en vliegroutes. Migratieroutes zijn vaste routes tussen zomer- en winterverblijfplaats. Vliegroutes zijn vaste routes tussen verblijfplaats en voedselgebied. Hierbij zijn vleermuizen afhankelijk van lijnvormige elementen in het landschap, bijvoorbeeld een bomenrij/-laan of watergang en oevervegetatie. Wanneer een migratieroute of vliegroute structureel van belang is voor de instandhouding van vaste rust- en verblijfplaatsen, zijn deze eveneens beschermd door de Wet natuurbescherming. De belangrijkste vlieg- en migratieroutes zijn opgenomen op de natuurwaardenkaart aan de hand van de aangeleverde informatie van laanstructuren van de gemeente.

Een verlaten spechtenholte kan als verblijfplaats dienen voor vleermuizen (bron: BTL Advies)

Dode boom met holten en spleten op de kruising Haeselaarsweg/Scheidingsweg (Bron: BTL Advies)

3.2 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Uit de gegevens van de Nationale databank flora en fauna blijkt dat binnen de gemeente Echt-Susteren das, bever, en hamster, eekhoorn, steenmarter en wild zwijn voor.

Bever

De bever heeft de afgelopen jaren een enorme populatiegroei doorgemaakt. De bever is niet ingetekend op de natuurwaardenkaart, omdat de bever over de gehele gemeente voorkomt in de aanwezige watergangen. De bever komt voor in de aanwezige beeklopen, oude kleiputten (o.a. de Doort), het Julianakanaal en de Grensmaas. Bij werkzaamheden op < 30 meter vanaf een beverburcht mag niet worden gewerkt zonder onderzoek te hebben uitgevoerd. Voor beversporen op percelen van het waterschap geldt het beverprotocol.

Links beverburcht en recht knaagsporen bever (Bron: BTL Advies).

Das

De das komt in bijna alle bosgebieden in de gemeente voor. Zoals eerder vermeld vormt de combinatie van bos, houtwallen en graslanden in de vorm van een kleinschalig landschap het ideale biotoop voor de das. Op de kaart zijn de gebieden ingetekend, waar bekend is dat dassenburchten aanwezig zijn. Daarbij zijn rond deze burchten de vermoedelijke leefgebieden van de das ingetekend bestaande uit geschikte verblijfplaatsen. De mogelijke foerageergebieden en migratieroutes zijn niet ingetekend op de kaart. Ingerepen in de directe omgeving van de dassenburcht die effect hebben op deze elementen zijn van grotere invloed voor de instandhouding van de dassenpopulatie dan elementen die verder van de dassenburcht gelegen zijn. Naast de burchten zijn individuen van das op meerdere locaties binnen de gemeente waargenomen. Niet alleen de ingetekende gebieden vormen een geschikte leefomgeving voor de soort. De verwachting is dan ook dat wanneer de dassenpopulatie blijft groeien het voortplantingsgebied wordt uitgebreid en het aantal burchten zal toenemen.

Hamster

Waarnemingen van de Europese hamster zijn afkomstig van de grensgebieden ten zuiden van Nieuwstadt en Koningsbosch. De hamster komt daar voor op speciaal ingerichte graanakkers.

Eekhoorn en steenmarter

Eekhoorn en steenmarter komen vrij algemeen voor in de gemeente. De eekhoorn komt voor in de verspreid liggende bosgebieden in de gemeente en maakt zijn nesten meestal

hoog in een boom of maakt gebruik van holten. De steenmarter heeft zijn verblijfplaatsen in (vaak vervallen) schuren en boerderijen. Omdat de steenmarter en eekhoorn verspreid in het buitengebied en de bebouwde kom is aangetroffen en geen verblijfplaatsen van deze soort zijn gemeld, zijn de verblijfslocaties niet exact te duiden en is deze soort niet op de Natuurwaardenkaart opgenomen.

Wild zwijn

De wilde zwijnen die in de bosgebieden voorkomen zijn naar verwachting afkomstig van de populatie uit het gebied de Meinweg, dat ten oosten van Roermond is gelegen. Inmiddels komt het wild zwijn algemeen voor in het buitengebied van de gehele gemeente.

Algemene zoogdieren

Algemeen voorkomende soorten, zoals egel, mol en muizen komen binnen de bebouwde kom voor. Soorten als ree, vos, konijn, wezel, bunzing, haas zijn meer in het buitengebied te verwachten. Voor algemeen beschermde soorten is een ontheffing niet nodig, ook wanneer niet gewerkt wordt volgens een gedragscode. Er geldt een algehele vrijstelling voor deze soorten. Wel is de zorgplicht van toepassing. Omdat deze soorten vrij algemeen binnen de gehele gemeente voorkomen zijn ze niet op de natuurwaardenkaart opgenomen.

3.3 VOGELS

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Dit geldt voor een relatief klein aantal soorten. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat deze het nest eenmalig gebruiken, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest niet meer in gebruik is.

De provincie onderscheidt vijf categorieën vaste nesten. Op de categorieën 1 tot en met 4 van de vaste nesten gelden de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar. Tot categorie 5 behoren soorten, waarvan de nesten in principe niet jaarrond beschermd zijn (met uitzondering van gevallen waarbij zwaarwegende ecologische feiten van toepassing zijn), maar wel een inventarisatie gewenst is. Hieronder worden de soorten uit bovenstaande categorieën die voorkomen in de gemeente Echt Susteren beschreven.

Categorie 1: Steenuil

Steenuilen leven in half open, veelal kleinschalige landschappen, met heggen, houtwallen en (knot)bomenrijen en broeden in holen, bijvoorbeeld in knotwilgen en schuren. De steenuil komt algemeen voor in de gemeente. De steenuil wordt door bestendig beheer niet bedreigd. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd aan bijvoorbeeld knotwilgen kappen en/of andere kleinschalige elementen zal moeten worden onderzocht of dit effect heeft op het leefgebied van de steenuil. Doordat de steenuil door de gehele gemeente algemeen voorkomt is de steenuil niet ingetekend op de natuurwaardenkaart.

Kerkuil (bron: Saxifraga)

Categorie 2: gierzwaluw, huismus en roek

De gierzwaluw en huismus zijn typische gebouwbewoners, die onder andere onder dakpannen en in openingen in gevels broeden. Huismus en gierzwaluw zijn niet weergegeven op de natuurwaardenkaart. Het leefgebied van de roek bestaat uit open akker- en weideland, afgewisseld met bomen, bosjes, boomrijen en heggen. De roek is een echte koloniebroeder en broedt vooral in de kruinen van hoge loofbomen. Binnen de gemeente zijn enkele kolonies bekend. Deze kolonieplaatsen zijn ingetekend op de natuurwaardenkaart.

Categorie 3: grote gele kwikstaart, kerkuil, oehoe

Het leefgebied van de kerkuil bestaat uit half open landschappen waaronder steden, dorpen en landbouwgronden. Als nestlocatie maakt de kerkuil gebruik van boomholten, schuren en bijgebouwen. De grote gele kwikstaart nestelt in kunstwerken en gebouwen aan het water. Hierbij valt te denken aan uitsparingen in muren, holle ruimten onder bruggen, in duikers en achter sluisdeuren. In groeve de Haeselaar broedt sinds enkele jaren een paartje oehoes. De soorten zijn niet ingetekend in de natuurwaardenkaart, omdat de soorten niet door bestendig beheer worden beïnvloed.

Categorie 4: ransuil, sperwer, boomvalk, havik, wespendif en buizerd

Deze roofvogelsoorten zullen hoofdzakelijk in de wat grotere bosgebieden in het buitengebied broeden of aan de randen van de bebouwde kom. Van de bovengenoemde soorten is de kans van de sperwer het grootst om deze aan te treffen in bijvoorbeeld naaldbomen binnen de bebouwde kom. De bovenstaande soorten, uitgezonderd de ransuil en wespendif zijn ingetekend op de natuurwaardenkaart, omdat de laatste jaren geen broedgevallen van beide soorten zijn aangetroffen in de gemeente.

Categorie 5

Vogels die tot categorie 5 behoren en in de gemeente (mogelijk) voorkomen als broedvogel zijn de boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, spreeuw, torenvalk, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht. Per activiteit zal afgewogen moeten worden of deze leidt tot een negatief effect op deze soorten. Voor het grootste deel van deze soorten geldt dat deze dermate algemeen zijn in de gemeente en directe omgeving, dat vernieling van buiten gebruik zijnde nesten geen van belang zijnde schade zal toebrengen aan de voorkomende lokale populaties van deze soorten. Extra zorgvuldigheid is benodigd op locaties waar de ijsvogel, kleine bonte specht, tapuit en de kortsnavelboomkruiper voorkomen omdat deze soorten minder algemeen zijn. Daarnaast moet extra aandacht uitgaan naar nestlocaties van de oeverzwaluw omdat werkzaamheden het leefgebied van een hele kolonie ongeschikt kunnen maken. Categorie 5 soorten zijn niet opgenomen op de natuurwaardenkaart.

De ijsvogel prefereert ondiep, langzaam stromend water met vis. Ook moeten zitplaatsen zoals overhangende takken aanwezig zijn. Nesten worden gemaakt in steile oeverwanden. Ook de oeverzwaluw broed in steile zandige oevers. Daarnaast komt de oeverzwaluw veel voor bij zandafgravingen.

De kleine bonte specht komt voor in loof- en gemengde bossen met oude bomen en open plekken. Bij werkzaamheden in bossen moet er rekening mee gehouden worden dat de

soort, evenals andere spechtsoorten, verspreid voorkomt over de bosgebieden in de gemeente. De kortsnavelboomkruiper komt ook voor in oude bossen. Deze soort geeft de voorkeur aan gevarieerde loofbossen, met name eiken- berkenbossen en eiken-beukenbossen. Het meest komen ze, vanwege het betere voedselaanbod, voor in structuurrijke bossen met relatief veel dood hout.

3.4 VISSSEN

Uit de bron- en literatuurstudie blijkt dat geen beschermde vissen voorkomen binnen de gemeente.

3.5 AMFIBIEËN

In de gemeente Echt-Susteren komen vijf soorten beschermde amfibieën voor, namelijk alpenwatersalamander, boomkikker, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad (allen habitatrichtlijn).

Boomkikker

De boomkikker heeft een grote populatie in natuurgebied Doort en het IJzeren bos. Tijdens de ecoscan zijn enkele boomkikkers waargenomen in een braamstruweel in het de buurt van natuurgebied de Doort. De boomkikker komt voor in het kleinschalige landschap met veel kleine landschapselementen, waaronder braamstruwelen. Als waterhabitat maken ze gebruik van poelen en geïsoleerde wateren zoals vijvers, grachten en moerassen. Ook in vennen en sloten zijn waarnemingen bekend.

Poelkikker

De poelkikker komt voor in natuurgebied Doort. De poelkikker komt zowel voor in open gebieden als grotere bosgebieden en geeft de voorkeur aan kleine, vegetatierijke en voedselarme wateren. Meestal worden sloten en rivieren gemedend.

Kamsalamander

Zowel in natuurgebied Doort als in het Roerdal is de kamsalamander aanwezig. De kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen en bosrijke gebieden met houtwallen en struwelen, in de directe nabijheid van het voortplantingswater. In hele grote wateren als meren en rivieren plant de kamsalamander zich zelden voort, doordat in deze wateren vis aanwezig is (predatie van larven en eieren).

Rugstreeppad

Waarnemingen van de rugstreeppad zijn bekend in de bossen van het Haeselaarsbroek en de nabijgelegen zandwinning ten oosten van de Ervenweg. Ook komt de rugstreeppad voor in het Schrevenhofbroekje in Sint Joost. Rugstreeppad is een typische soort van pionierssituaties. De voorkeur gaat uit naar braakliggende terreinen met open zand en ondiepe plasjes water. Door de grote mobiliteit en het slechts tijdelijke pioniersstadium verplaatst deze soort zich van locatie naar locatie en kan de pad net als de oeverzwaluw plotseling verschijnen.

Alpenwatersalamander

Tenslotte zijn met name in Doort en in het Schrevenhof waarnemingen van de alpenwatersalamander bekend. De alpenwatersalamander komt vooral voor in visvrije en stilstaand tot langzaam stromende wateren. De soort stelt geen strenge eisen aan zijn

Boomkikker (bron: BTL Advies)

Alpenwatersalamander: (bron: BTL Advies)

biotoop en kan ook worden aangetroffen in vijvers en andere kunstmatige oppervlaktewateren tot vegetatieloze poelen en met water gevulde karrensporen. De voorkeur gaat echter uit naar deels beschaduwde wateren.

Algemene amfibieën

De algemene soorten (bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en de bastaardkikker) stellen relatief weinig eisen aan hun biotoop en komen voor in tal van watertypen, zoals poelen, sloten, meren en vennen. Voor een geschikt landbiotoop is de aanwezigheid van bosjes, houtwallen en ruigten in het landschap van belang. Algemene amfibieën komen verspreid voor in het buitengebied van de gemeente.

3.6 REPTIELEN

Levendbarende hagedis, hazelworm en muurhagedis

Uit de bronnen- en literatuurstudie blijkt dat de levendbarende hagedis en de beschermde hazelworm in de gemeente voorkomen. De levendbarende hagedis komt vooral voor in structuurrijke bermen, ruigten en heide in de natuurgebieden: 't Hout, Doort, Het Marissen, IJzerenbosch en Schrevenhof.. Het rangeerterrein in Susteren is een gebied waar de soort is waargenomen (waarneming.nl). Het leefgebied van de hazelworm, ook wel pootloze hagedis genoemd, bestaat uit bos(randen) en heidegebieden en komt in de gemeente Echt-Susteren voor in de bossen in de omgeving van het Haeselaarsbroek.

Langs de A2 te Echt is bij een steenhandelaar een kleine populatie muurhagedissen aanwezig. De dieren zijn waarschijnlijk meegekomen met geïmporteerd steenmateriaal uit zuidelijk Europa.

3.7 DAG- EN NACHTVLINDERS

Donker pimpernelblauwtje, kleine ijsvogelvlinder en teunisbloempijlstaart

Uit de atlasstudie blijkt dat het donker pimpernelblauwtje voorkomt in het atlasblok waarin de gemeente gelegen is. Deze soort komt alleen voor op locaties waar zijn waardplant zich bevindt, dit is de grote pimpernel. Net over de gemeentegrens komt een klein populatie voor in de wegbermen van de N274 ter hoogte van Posterholt. In de bossen ten noorden van Susteren en het Munningsbosch komt de kleine ijsvogelvlinder voor. Deze vlindersoort prefereert structuurrijke vochtige loofbossen.

Lokaal in de gemeente komt de teunisbloempijlstaart voor. Deze soort leeft op teunisbloemen. De soort heeft (nog) geen vaste populatie binnen de gemeente.

3.8 LIBELLEN

Bronlibel, beekrombout, gevlekte glanslibel en bosbeekjuffer

In de omgeving van het Haeselaarsbroek komt in de beekloop een kleine populatie van de bronlibel voor. Deze soort komt voor in beeklopen met een zeer goede waterkwaliteit. Ook zijn enkele waarnemingen bekend van de beekrombout in de gemeente. In enkele vennen in de omgeving van het Haeselaarsbroek komt een kleine populatie van de gevlekte glanslibel voor. In de gemeente is recentelijk bosbeekjuffer waargenomen, maar dit betreffende zwerfende dieren. Geschikte biotopen ontbreken binnen de gemeentegrens, waarbij kan worden aangenomen dat de bosbeekjuffer geeft vaste populatie heeft binnen de gemeente. Deze soorten zijn dan ook niet weergegeven op de natuurwaardenkaart

3.9 VAATPLANTEN

De gemeente Echt-Susteren herbergt een viertal beschermde plantensoorten, namelijk glad biggenkruid, grote leeuwenklauw, groot spiegelklokje en wolfskers. Glad biggenkruid, grote leeuwenklauw en groot spiegelklokje zijn soorten die voorkomen op extensief beheerde akkers. Deze akkers zijn te vinden in het IJzerenbosch te Susteren en aan de rand van Schrevenhofbroekje te Sint Joost. Wolfskers prefereert half beschaduwde, warme, droge tot vochtige, voedsel- en stikstofrijke, zwak basische tot kalkrijke bodems en op stenige plaatsen, met een humeuze bovenlaag. De sterk giftige plant groeit op kap- en brandvlakten, op open plekken in bossen en langs bosranden, op ruderaal plaatsen en braakliggende grond, op beschaduwde plekken, en in de bebouwde kom. Binnen gemeente komt de soort voor in de bossen in de Vloedgraaf ten noordoosten van Susteren.

Groot spiegelklokje: (bron: Floron)

LITERATUUR

Atlas van de Nederlandse broedvogels, Nederlandse Fauna 5, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997.

Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht, 1992.

Bekendmaking lijsten beschermde inheemse soorten, nummer 201, 13 november 2001.

Bescherming stadssoorten Zuid-Nederland, Echt-Susteren, Vlinderstichting, 2007.

Besluit vrijstelling beschermde dier en plantensoorten, Stb. 2000-525, Stb. 2001,499.

Besluit Rode Lijsten flora en fauna, Stb. 11 november 2004, 218.

Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! De Flora- en faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscode, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Concept beheerplan Natura 2000-gebied Abdij Lilbosch en Mariahoop, Provincie Limburg, 9 augustus 2009.

De actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen, Brachytron jaargang 11 (2), Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Stichting EIS en De Vlinderstichting, augustus 2008.

De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. Ravon 2009.

De dagvlinders van Nederland, Nederlandse Fauna 7. De Vlinderstichting. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2006.

De wespen en mieren van Nederland, Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2004.

Habitatrichtlijn, (Richtlijn 92/43/EEG).

Ministerie van EL&I. (sd). *Beschermde natuur in Nederland: soorten en gebieden in wetgeving en beleid.* Opgehaald van Alterra: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

Natuurbeschermingswet, wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, Stb. 2005, 195.

Ravon jaarverslag 2006, RAVON Tijdschrift 24 jaargang 9 nummer 3, december 2007.

Roekenbeschermingsplan 2009-2014, Roeken in Nieuwstadt, gemeente Echt-Susteren, BDL Bestra.

Standaard RAW bepalingen 2015, CROW december 2014.

Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG).

Wet natuurbescherming (geldend van 01-01-2017)

Werkatlas zoogdieren in Limburg, Natuurhistorisch genootschap in Limburg, 2005.

Internet

www.natuurgegevensprovincielimburg.nl

www.NDFF.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.telmee.nl

www.sovon.nl/soorten

www.vlinderstichting.nl

www.limburg.nl

BIJLAGE 1 OVERZICHTSLIJST BESCHERMDE SOORTEN

Zoogdieren	Bescherming	Reptielen	Bescherming
Bever	Habitatrichtlijnsoort	Hazelworm	Andere soorten
Bosvleermuis	Habitatrichtlijnsoort	Levendbarende hagedis	Andere soorten
Das	Habitatrichtlijnsoort	Muurhagedis	Habitatrichtlijnsoort
Eekhoorn	Habitatrichtlijnsoort	Libellen	
Hamster	Habitatrichtlijnsoort	Beekrombout	Andere soorten
Gewone dwergvleermuis	Habitatrichtlijnsoort	Bosbeekjuffer	Andere soorten
Grijze grootoorvleermuis	Habitatrichtlijnsoort	Gevlekte glanslibel	Andere soorten
Ingekorven vleermuis	Habitatrichtlijnsoort	Gevlekte witsnuitlibel	Andere soorten
Laatvlieger	Habitatrichtlijnsoort	Gewone bronlibel	Andere soorten
Rosse vleermuis	Habitatrichtlijnsoort	Dagvlinders	
Ruige dwergvleermuis	Habitatrichtlijnsoort	Donker pimpernelblauwtje	Habitatrichtlijnsoort
Steenmarter	Andere soorten	Grote parelmoervlinder	Andere soorten
Amfibieën		Kleine ijsvogelvlinder	Andere soorten
Alpenwatersalamander	Andere soorten	Vaatplanten	
Boomkikker	Habitatrichtlijnsoort	Glad biggenkruid	Andere soorten
Kamsalamander	Habitatrichtlijnsoort	Groot spiegelklokje	Andere soorten
Poelkikker	Habitatrichtlijnsoort	Grote leeuwenklauw	Andere soorten
Rugstreeppad	Habitatrichtlijnsoort	Wolfskers	Andere soorten
Nachtvinders			
Teunisbloempijlstaart	Habitatrichtlijnsoort		

Categorie 1 t/m 4 vogels met vaste nesten	
Buizerd	4
Boomvalk	4
Roek	2
Sperwer	4
Havik	4
Huismus	2
Steenuil	1
Gierzwaluw	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Slechtvalk	3
Ransuil	4
Grote gele kwikstaart	3